คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

ONE PAGE INFORMATION

เกร็ดความรู้จากการประชุม/อบรม/สัมมนา/ดูงาน

หัวข้อเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

๑. ทฤษฎีของการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เป็นการอธิบายพฤติกรรมความสัมพันธ์ของคนกับสังคม อาจดำเนินไปโดยอิสระไม่ต้องประกอบไปกับการวิจัยเชิงปริมาณก็ได้ เพราะถือว่าเป็นการวิจัยอย่างหนึ่งที่เน้นการรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณลักษณะ โดยมีลักษณะเชิงกลยุทธ์ของการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ เป็นการวิจัยที่ทำในสถานการณ์ที่เป็นธรรมชาติ ใช้ตรรกะแบบอุปนัยเป็นหลัก เน้นการทำความเข้าใจแบบเป็นองค์รวม ใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลัก นักวิจัยติดต่อโดยตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ให้ความสำคัญแก่พลวัตของสิ่งที่ศึกษา การศึกษาเฉพาะกรณี และบริบทของสิ่งที่ศึกษา มีความยืดหยุ่นในการออกแบบการวิจัย และนักวิจัยเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุด

๒. วิธีการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ

วิธีการเก็บข้อมูล เป็นขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลแบบปฐมภูมิ ได้ข้อมูลอย่างแท้จริง ลักษณะข้อมูลที่ได้จึงเป็นสภาพการณ์และปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ตามความคิด ตามเหตุผลของผู้ให้ข้อมูล เป็นการศึกษาระดับลึก โดยอาศัยสมมติฐานตลอดจนวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ทำการวิจัยเป็นหลักในการเจาะประเด็น โดยแบ่งออกเป็น ๔ วิธี คือ ๑) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ๒) การสนทนากลุ่มย่อย ๓) การสนทนากลุ่มเฉพาะเจาะจง และ ๔) การสัมภาษณ์เดี่ยวแบบเจาะลึก ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักวิจัยจะต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้ ๑) ต้องวางตัวให้เป็นผู้เข้าร่วมสังเกตโดยสมบูรณ์ด้วยการเข้าไปอยู่ในชุมชนในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง ๒) ต้องเป็นนักสังเกตที่ดี ๓) ต้องวางตัวเป็นผู้สังเกตการณ์และผู้เข้าร่วมฟังที่ดี และ ๔) วางตัวและกำหนดตนเองให้ดีไม่ทำให้กลุ่มหรือชุมชนกำลังคิดว่าถูกนักวิจัยสังเกตอยู่

๓. การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูล เป็นการตรวจสอบความแม่นตรงของข้อมูล ใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้า “Triangular check” ได้แก่ ๑) การตรวจสอบสามเส้า ด้านข้อมูล โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้าข้อมูลต่างเวลากัน ข้อมูลจะเหมือนกันหรือไม่ ถ้าข้อมูลต่างสถานที่ ข้อมูลจะเหมือนกันหรือไม่ และถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ ๒) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย โดยการเปลี่ยนตัวผู้สังเกตหรือสัมภาษณ์ และ ๓) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีสังเกตควบคู่ไปกับการสัมภาษณ์และการใช้เอกสาร

๔. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบ content analysis คือ การวิเคราะห์เนื้อหา แบ่งออกเป็น ๕ ขั้นตอน คือ ๑) อ่านข้อมูลและพิจารณาข้อมูลที่เป็นปรากฏการณ์ในเชิงเนื้อหาทั้งหมดจากทุกประเภทข้อมูล ๒) อ่านและกำหนดกลุ่มสาระข้อมูล (grouping) ๓) จัดทำโครงร่างสารบัญเนื้อหาที่จำแนกตามหมวด ประเด็นเรื่องทั้งหมวดประเด็นหลัก (domain) และหมวดประเด็นรอง (sub-domain) ๔) จัดหมวดหมู่สาระเนื้อหาตามกลุ่มประเด็นเรื่องที่ได้กำหนดไว้ในสารบัญเนื้อหา และ ๕) พิจารณาข้อความที่ได้ว่าสื่อความหมายอะไรและนำไปใส่ให้ตรงกับประเด็นที่กำหนดไว้

๕. การเขียนรายงานการวิจัยเชิงคุณภาพ

การเขียนรายงาน ใช้วิธีการเขียนบทวิเคราะห์แบบพรรณาโดยการนำทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเป็นตัวเริ่มต้นเปิดประเด็นเรื่อง แล้ววิเคราะห์จากปรากฏการณ์ที่พบในข้อมูล พร้อมกับตีความหมายและมีการอ้างอิง (citation)

เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑ เสนอโดย นายปฏิวัติ คดีโลก

*โปรดกรอก ส่งพร้อมแบบสรุปรายงานการประชุม/อบรม/สัมมนา/ดูงาน ภายใน ๑๔ วัน หลังสิ้นสุดกิจกรรม ใช้กระดาษอื่นเขียนเพิ่มเติมได้ตามความจำเป็นหรือเขียนต่อด้านหลังก็ได้